

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

12-son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 12 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.;

Jabborova Charos Aminovna - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Qodirova Muqaddas Tog'ayevna - filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari

doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Hadjamuratova Matlyuba Xoshimovna</i> O'ZBEKISTONDA TA'LIM TIZIMIDAGI INNOVATSION ISLOHOTLARNING NATIJALARI.....	13-16
<i>Равшанов Махмуд</i> ЗАСЛУГИ АЛИШЕРА НАВОИ В ИЗУЧЕНИИ РАЗВИТИЙ ТЮРКСКИХ ЯЗЫКОВ	17-19
<i>Tursunov Bekzot Yandashevich</i> FARG'ONA VODIYSIDA HASHAR YO'LI BILAN QURILGAN GIDROINSHOOTLAR TARIXIDAN	20-24
<i>Jumaboyev Azizjon Sayfiddin o'g'li, Shenkar Michael</i> SHARQ MAMLAKATLARIDA MIRZO ULUG'BEK ILMIY MEROSINING O'RGANILISHI	25-30
<i>Esanova Nilufar</i> O'ZBEKISTON–ROSSIYA ENERGETIK ALOQALARI TARIXI:LUKOYL MISOLIDA	31-36
<i>Asadova Ra'no Baymanovna</i> OLIY TA'LIM VA ILMIY-TEXNIK HAMKORLIK: O'ZBEKISTON HINDISTON HAMKORLIGINING ILMIY SALOHİYATI VA ISTIQBOLLARI ...	37-40
<i>Aytmuratova Janilsin</i> FROM THE HISTORY OF THE DEVELOPMENT OF ARCHAEOLOGICAL SCIENCE IN KARAKALPAKSTAN	41-44
<i>Toreniyazov Jalgas Yerjanovich, Rzaeva Manzura Abatovna</i> JANUBIY OROL BO'YI SHAHARLARI TARIXI BO'YICHA MANBALAR (SHARQ MANBALARI).....	45-49
<i>Baqoyev Umidjon Shuhrat o'g'li</i> ABBOS I VA VALI MUHAMMADXON O'RTASIDAGI SIYOSIY ALOQALAR	50-55
<i>Mo'minov Xusanboy Madaminjonovich, Qodirjonov Omadjon Tavakkaljon o'g'li</i> ANDIJON VILOYATI SUV XO'JALIGI BIRLASHMASI FAOLIYATI TARIXIDAN (1991-1996-YILLAR MISOLIDA).....	56-60
<i>Elboyeva Shaxnoza</i> XOTIN-QIZLARNING PEDAGOGIK FAOLIYATDA TUTGAN O'RNI: TARIXIY JARAYON VA HOZIRGI TENDENSIYALAR	61-65
<i>Choriyeva Nargiza Ibotovna</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI KONSTITUTSIYASIDA TURIZM SOHASINING HUQUQIY ASOSLARI VA UNING ZAMONAVIY RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	66-69
<i>Fayzullayev Oybek</i> O'RTA OSIYO XONLIKLAR TARIXINI O'RGANISH (XIX ASR OXIRI – XX ASR BOSHIDAGI RUS MANBALARI ASOSIDA)	70-74
<i>Norboyev Ravshan Saydulla o'g'li</i> SHIMOLI-G'ARBIY BAQTRIYANING ELLINIZM DAVRI ARXEOLGIK YODGORLIKLARI TIPOLOGIYASI	75-79
<i>Rajabova Nazira Shaxobovna</i> O'ZBEK XALQ AFSONALARIDA AYOL OBRAZLARINING TASVIRLARI	80-84

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Gabbarov Sabit Nietali'evich

QO'Y VA ECHKILAR BOSH SONINI EKONOMETRIK MODELLAR ASOSIDA
PROGNOZLASH VA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI
(QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI QO'NG'IROT TUMANI MISOLIDA) 85-89

Xolmurotov Fozil

XORAZM VILOYATIDA EKSPORT NATIJALARI VA REAL SEKTOR
RESURSLARI O'RTASIDAGI KO'P O'LCHOVLI BOG'LIQLIK 90-103

Raximov Faxriddin Shavkatovich

TA'LIM TASHKILOTLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING MARKETING
SAMARADORLIGIGA TA'SIRI 104-116

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Xoliqov Yunus Ortiqovich

YANGI O'ZBEKISTONDA MILLATLARARO MADANIYATNI
YUKSALTIRISH STRATEGIYASI 117-121

Farxodjonova Nodira Farxodjon qizi

JADIDLAR MEROSI VA ZAMONAVIY JAMIYAT BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA
MA'NAVIY QADRIYATLARINING ROLI 122-128

Jumayeva Shaxlo Suyunovna

TALABALARDA INTELLEKTUAL MADANIYATNI SHAKLLANTIRISH OMILLARI 129-133

Yazdonova Saxiba Kurbanovna, Sanaqulov Sardor Isaqulovich

SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINI BOSHQARISH METODIKASI 134-138

Danabayev Xurshid Napasovich

SPORT TURLARI VA FALSAFIY-ESTETIKANING DIALEKTIK TAHLILI 139-142

Shokirov Tohirjon

CHOLG'U SOZLARINING YOSHLARNING MA'NAVIY YUKSALISHIDAGI
O'RNI VA AHAMIYATI (DUTOR VA RUBOB SOZLARI MISOLIDA) 143-148

Raxmatov Alisher Obidovich

YANGI O'ZBEKISTONDA SHAXS ZAMONAVIY IJTIMOYIY JARAYONLARGA
INTEGRATSIYALASHUVINING FALSAFIY TAHLILI 149-152

Abduraxmanova Nodiraxon Xusnutdinovna

HUQUQIY MADANIYAT VA DEMOKRATIYA:
IJTIMOIY FALSAFIY YONDASHUVLAR VA KONSEPSIYALAR 153-158

Axatova Dildora Axtamovna

IBN SINONING "RISOLAYI FIL-HUZN" ASARINING FALSAFIY TAHLILI 159-163

Toshiboboyev Maksud Jalilovich

AXBOROTLASHGAN JAMIYATDA SUN'IY INTELLEKT VA IJTIMOYIY JARAYONLAR
DIALEKTIKASI 164-168

Abdiyev G'ayrat Ergashevich

YANGI O'ZBEKISTON SIYOSIY AMALIYOTIDA YOSHLARNING IJTIMOYIY-SIYOSIY
FAOLLIGINING NAMOYON BO'LISH SHAKLLARI 169-174

<i>Axmedova Dilrabo Sa'dullayevna</i> GLOBALIZATSIYA SHAROITIDA O'ZBEK YOSHLARINING MA'NAVIY-AXLOQIY QARASHLARIDAGI O'ZGARISHLAR	175-179
<i>Sodirjonov Muhridin Mahamadaminovich</i> RAQAMLI JAMIYATDA INSON KAPITALI RIVOJLANISHI: NAZARIY VA AMALIY JIHATLAR.....	180-187
<i>Abduraxmonov Xasan Ibroximovich</i> YOSHLAR DUNYOQARASHIDA INNOVATSION TASHABBUSLARNI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	188-192
<i>Norbo'tayev Islombek Musurmonovich</i> POSTHAQIQAT SIYOSATI: ALTERNATIV AXBOROT OQIMLARI ORQALI DEZINFORMATSIYA	193-198
<i>Ergashev Alijon Boxodirovich</i> AXBOROTLASHGAN JAMIYAT SHAROITIDA MILLIY O'ZLIKNI ANGLASHNING TRANSFORMATSIYASI.....	199-203
<i>Elmuradova Surayyo Abdijalilovna</i> AXBOROTLASHGAN JAMIYATDA OTA-ONA VA BOLA MUNOSABATLARINING YANGI MODEL.....	204-207
<i>Bobamirzayev Abdulaziz</i> RAZIYY AD-DIN AS-SARAXSIY HAYOTI VA ASARLARI HAQIDA ILK MA'LUMOTLAR.....	208-211
<i>Rasulov Azizxon Mukhamadqodirovich</i> AXBOROTLASHGAN JAMIYATDAGI IJTIMOY O'ZGARISHLAR HAQIDA AYRIM MULOHAZALAR	212-216
<i>Do'snazarov Mirjalol Esanboy o'g'li</i> AXBOROTLASHGAN JAMIYATDA HAYOT VA O'LIM MUAMMOSINING FALSAFIY-AXLOQIY MEXANIZMLARI	217-221
<i>Beshimov Xamidjon Sayidovich</i> FALSAFADA INSON QADRI TUSHUNCHASINING MAZMUN-MOHİYATI VA GENEZISI	222-226
<i>Muhammadiyev Bekzod O'ktamjon o'g'li</i> VIRTUAL MULOQOTDA SHAXSLARARO MUNOSABATLARNING TRANSFORMATSIYASI VA UNING AXLOQIY JIHATLARI.....	227-231
<i>Kdirbaev Baxadir Berdaxovich</i> AXBOROT JAMIYATIDA MEDIA MADANIYATNING SOTSIOMADANIY TRANSFORMATSIYALARDAGI ROLI.....	232-237
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Mamadaliyeva Naibaxon, Orifboyev Abdulloh</i> O'ZBEK TILIDA "HALOL" VA "HAROM" LEKSEMALARINING ZAMONAVIY SEMANTIK, PRAGMATIK VA SOTSIOMADANIY TAHLILI.....	238-245

<i>Уринбаева Дилбар Базаровна</i> СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ПЕСЕН УЗБЕКСКИХ И ТУРЕЦКИХ ПЕВЦОВ НА ОСНОВЕ КОМПЬЮТЕРНОЙ ЛИНГВИСТИКИ: НОВЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ	246-258
<i>Алиева Эльвина Аметовна, Нуруллаева Дилбар Алиевна</i> СИНТАКСИЧЕСКИЙ СПОСОБ ВЫРАЖЕНИЯ ЗНАЧЕНИЯ СРАВНЕНИЯ И ЕГО ОСНОВНЫЕ СРЕДСТВА НА ПРИМЕРЕ РАССКАЗОВ А.И. КУПРИНА	259-264
<i>Karimov Ulugbek Nusratovich</i> THE POETICS OF THE CHARACTERS' INNER WORLD IN "SPOOK COUNTRY"	265-269
<i>Sodiqova Baxtigul Ibodullayevna</i> POSTMODERN NARRATIVE TECHNIQUES IN JOHN FOWLES' WORKS: AN INTERTEXTUAL, LINGUISTIC, AND AESTHETIC APPROACH.....	270-275
<i>Tokimbetova Gulbahor Abatbayevna</i> QORAQALPOQ MUMTOZ SHOIRLAR LIRIKASINING JANRIY-TEMATIK XUSUSIYATLARI	276-279
<i>Isroilova Manzura Jamolovna</i> FRANSUZ PUBLITSISTIK MATNLARINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	280-284
<i>Sobirjonova Muxlisa Sobirjonovna</i> YOLG'IZLIK FENOMENINING SEMANTIK SHAKLLANISHI VA UNING HISSIY TAJRIBADAGI IFODASI.....	285-290
<i>Bobojonov Dilshod Jumakul ugli</i> THE PRAGMATIC AND LINGUO-CULTURAL CLASSIFICATION OF NEWSPAPER HEADLINES.....	291-294
<i>Shamshetova Biybiayim Janibek qizi</i> LINGVISTIKA VA MADANIYATSHUNOSLIKDA ANTROPOSENTRIZM KONSEPSIYASI	295-302
<i>Xaitova Gulhayo Tovasharovna</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA MAKON VA ZAMON KATEGORIYASI DOIRASIDAGI YAQIN-UZOQ OPPOZITSIYASINING CHOG'ISHTIRMA TAHLILI	303-307
<i>Mardanova Mohira Davron qizi</i> THE ROLE OF "THE FINANCIER" IN WORLD LINGUISTICS	308-311
<i>Khalilova Shohista Muhammadi qizi</i> COMPARATIVE ANALYSIS OF UTOPIAN AND ANTI-UTOPIAN MOTIFS IN ENGLISH AND UZBEK PROSE	312-315
<i>Davlatova Shahnoza Muhammadiyevna</i> SUD VA TERGOV MOTIVLARINING ADABIY FUNKSIYASI	316-319
<i>Rustamov Dilshodbek</i> NUTQIY MULOQOT TAVSIFI	320-323
<i>Musayev Akmaljon Ibrogimovich</i> INGLIZ VA O'ZBEK DIPLOMATIK DISKURSIDA LEKSIK-SEMANTIK XUSUSIYATLAR VA TERMINOLOGIK TIZIMNING TALQINI	324-329
<i>Shamsuddinova Diyoraxon Yorqinbek qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK MEDIADISKURSINING LISONIY TAHLILI: TUZILISHI, XUSUSIYATLARI	330-333

<i>Numonova Mashxuraxon Qobiljon qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA "SUV/WATER" KONSEPTINING LISONIY MODELLASHUVI: NOMINATIV VA KOMMUNIKATIV MAYDONLARNING QIYOSIY TADQIQI	334-342
<i>Норкулова Шахло Абдугофур кизи</i> СТИЛИСТИЧЕСКАЯ ОКРАСКА ПРОЗВИЩ И ЕЁ ВЛИЯНИЕ НА КОММУНИКАЦИЮ ...	343-345
<i>Tursunova Javhar Bakir qizi</i> O'ZBEK TILINI LINGVOKULTUROLOGIK YONDASHUV ASOSIDA O'QITISH	346-350
<i>Xoshimova Mohigul Axmatovna</i> XIX-XX ASRLAR DOSTONCHILIGIDA ADABIY TA'SIR MASALASI	351-355
<i>Омонова Мадина Аслиддиновна</i> ЛЕКСИЧЕСКИЕ ЛАКУНЫ УЗБЕКСКОЙ КУЛЬТУРЫ В РУССКОМ ЯЗЫКЕ: ПРОБЛЕМЫ НЕПЕРЕВОДИМЫХ КОНЦЕПТОВ	356-361
<i>Abdulkhakova Dilafruz Shamsiddinovna</i> PERSPECTIVES AND THEORETICAL APPROACHES TO FORMULAIC EXPRESSIONS	362-370
<i>Abduraimova Mahliyo Valijon qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA GAZ SANOAT TERMINLARINING SHAKLLANISH USULLARI.....	371-373
<i>Rajat Choudhary</i> LATIN: THE TIMELESS LANGUAGE OF MEDICINE	374-377
<i>Клеблеева Резеда Радионовна</i> МИФОПОЭТИКА КАК КОНЦЕПТУАЛЬНАЯ ОСНОВА ЛИТЕРАТУРНОГО ТВОРЧЕСТВА	378-381
<i>Irbutaeva Nigora, Ozodova Dilafruz, Xoliqova Sabina</i> RUS TILIDA SO'ZLASHMAYDIGAN TALABALAR UCHUN RUS TILI DARSLARIDA QO'SHIQ MATERIALLARIDAN FOYDALANISH	382-385
<i>Dilbarjonov Ismoiljon, Gavxaroy Isroiljon qizi</i> SPORT TERMINLARINING UMUMIY XUSUSIYATLARI	386-389
<i>Arapjonova Zebo Otabek qizi</i> THE IMPACT OF ACCENT AND PRONUNCIATION ON COMMUNICATION IN GLOBAL ENGLISH.....	390-394
<i>Qarshiyeva Muxarram Shuxratovna</i> THE ADAPTATION PROCESS OF TERMS BORROWED INTO UZBEK FROM RUSSIAN AND ENGLISH LANGUAGES.....	395-399

12.00.00 - YURIDIK FANLAR

<i>Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich</i> JAMOAVIY MEHNAT NIZOLARINI HAL ETISH: MILLIY VA XORIJIY TAJRIBA.....	400-407
<i>Zokirov Sherzod Ilxom o'g'li</i> PROKURATURA ORGANLARIDA SUN'IY INTELLEKTNI JORIY QILISH ORQALI MUROJAATLAR BILAN ISHLASH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	408-415
<i>Shermatov Nuriddin, Jamshidbek Ibrokhimov</i> SUN'IY INTELLEKT (AI) VA ADDITIV ISHLAB CHIQRISH (AM) INTEGRATSIYASI SHAROITIDA INSON HUQUQLARI HAMDA FUQAROLIK-HUQUQIY JAVOBGARLIKNING NAZARIY-HUQUQIY MUAMMOLARI.....	416-428

<i>G'ulommamatova Parvina Akbarali qizi</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING KRIPTO-AKTIVLAR SOHASIDAGI JINOYATLARNI OLDINI OLISH VA TARTIBGA SOLISH BORASIDAGI XALQARO-HUQUQIY HAMKORLIGINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	429-435
<i>Djalilov Javoxir Abdumajitovich</i> ISBOT QILISHNING UMUMIY SHARTLARI MAZMUNI VA TASNIFLANISHI	436-443
<i>Normurodova Behro'za Xolmo'minovna</i> RAQAMLI DALILLARNI TO'PLASHDA XALQARO TASHKILOTLARNING O'RNI.....	444-450
<i>Ismailov Bekjon Salixovich</i> NOGIRONLIGI BO'LGAN SHAXSLAR MEHNAT HUQUQINI TA'MINLASHNING HUQUQIY KAFOLATLARI TAHLILI	451-456
<i>Mahmarahimov Ixtiyor Baxtiyorovich</i> DAVLAT XARIDLARI VA TENDER SAVDOLARIDA RAQOBATGA QARSHI XATTI-HARAKATLARNING HUQUQIY OQIBATLARI.....	457-463
<i>Almatov Sanjar Zokirovich</i> DINIY EKSTREMIZMGA QARSHI KURASHISHNING HUQUQIY ASOSLARI.....	464-467
<i>Djuraev Farxod Eshboevich</i> JINOYATCHILIKKA QARSHI KURASHDA TEZKOR-QIDIRUV FAOLIYATI USULLARINING NAZARIY VA AMALIY AHAMIYATI.....	468-473
<i>Sadikova Dilafruz Radjabovna</i> O'ZBEKISTONDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARIDAN FOYDALANISH SOHASIDA SUG'URTA MEKANIZMINI SHAKLLANTIRISH MASALALARI.....	474-481
<i>Сайфиддинов Аклиддин Анваржон огли</i> МЕСТНОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ УПРАВЛЕНИЕ В УЗБЕКИСТАНЕ: ПРАВОВЫЕ И ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ МЕХАНИЗМЫ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ КЕНГАШЕЙ И ХОКИМИЯТОВ	482-488
<i>Olimov Abbosjon</i> SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYASI: TUSHUNCHASI, TURLARI VA TARIXIY RIVOJLANISHI.....	489-494

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

<i>Djamaldinova Shaxlo Obloberdiyevna</i> TIBBIYOT OLIYGOHI TALABALARIDA HISSIY VA KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY VA USLUBIY JIHATLARI	495-500
<i>Муталипова Мавлюда Жунайдуллаевна</i> НАУЧНО-ТЕОРЕТИЧЕСКАЯ СУТЬ АКЦИОЛОГИЧЕСКОГО ПОДХОДА	501-506
<i>Джуманиязов Фарход Улугбекович</i> РАЗРАБОТКА СИСТЕМЫ МЕТОДОВ И ПРИЁМОВ ОБУЧЕНИЯ, НАПРАВЛЕННЫХ НА РАЗВИТИЕ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫХ СПОСОБНОСТЕЙ И КРЕАТИВНОГО МЫШЛЕНИЯ УЧАЩИХСЯ	507-510
<i>Kuvatova Nozima Baxtiyorovna</i> TA'LIM TIZIMIDA O'QITUVCHINING MULOQOT KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISH	511-515

<i>Xudayberdiyeva Nilufar Bozorovna</i> TABIIY FANLARNI KOMPETENSIYAVIY YONDASHUV ASOSIDA O'QITISH TEKNOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	516-519
<i>Pirimbetov Bxit Allabaevich</i> BO'LAJAK O'QITUVCHIDA PEDAGOGIK ARTISTIZMNING TARKIBIY QISMLARI	520-526
<i>Djalolov Furqat Fattohovich</i> TA'LIM SIFATINI TA'MINLASHDA TO'LIQ O'ZLASHTIRISH TEKNOLOGIYASINING ROLI.....	527-531
<i>Uteniyazov Karimbay Kuanishbaevich, Eshmuratov Marat Tangatarovich</i> PEDAGOGICAL STRATEGIES AND THE INTEGRATION OF ICT IN TEACHING FOOD PHYSIOLOGY: INNOVATIVE APPROACHES IN HIGHER EDUCATION	532-538
<i>Habibullayeva Shoirra</i> O'ZBEK TILINI IKKINCHI TIL SIFATIDA O'QITISHDA INTERAKTIV METODLARDAN FOYDALANISHNING TAMOIYILLARI	539-542
<i>Abatov Jalğasbay Orınbaevich</i> TASVIRIY SAN'AT KOMPOZITSIYALARIDA RANGLARDAN FOYDALANISH USULLARI..	543-548
<i>Azzamov Yusuf Rajaboyevich</i> TALABALARNING MUSTAQIL TA'LIM KOMPETENSIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDA RAQAMLI RESURSLAR VA PLATFORMALAR: TAHLIL VA TASNIF.....	549-553
<i>Джумаева Зарина Бобохон кизи, Жаббарова Паризода Илхомжон кизи</i> МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ ОТНОСИТЕЛЬНЫХ ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ	554-556

Received: 20 November 2025

Accepted: 1 December 2025

Published: 15 December 2025

Article / Original Paper

THE HISTORY OF UZBEKISTAN–RUSSIA ENERGY RELATIONS: THE CASE OF LUKOIL

Esanova Nilufar,

Senior Lecturer,

University of Economics and Pedagogy, Qarshi

E-mail: nilufar5karshi@gmail.com

Abstract. This paper examines the historical development of energy cooperation between Uzbekistan and Russia, focusing on the role of the LUKOIL company. It analyzes the inflow of foreign investments into Uzbekistan's energy sector during the post-independence period, LUKOIL's contribution to large gas projects, and the impact of this collaboration on the economic and geopolitical relations between the two countries. The topic explores energy sector modernization and international partnership experience within the framework of modern economic history.

Keywords: Uzbekistan, Russia, energy history, LUKOIL, gas industry, investment, cooperation, modernization, geopolitical relations.

O'ZBEKISTON–ROSSIYA ENERGETIK ALOQALARI TARIXI: LUKOYL MISOLIDA

Esanova Nilufar,

katta o'qituvchi,

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti, Qarshi

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekiston va Rossiya o'rtasidagi energetik hamkorlikning tarixiy shakllanishi hamda uning rivojlanishida LUKOYL kompaniyasining o'rni yoritiladi. Mustaqillikdan keyingi davrda O'zbekiston energetika sektoriga xorijiy investitsiyalar kirib kelishi, LUKOYLning yirik gaz loyihalarini amalga oshirishdagi hisssasi va ikki davlat o'rtasidagi iqtisodiy-geosiyosiy aloqalarga ta'siri tahlil qilinadi. Mavzu zamonaviy iqtisodiy tarix kontekstida energetika sanoatining modernizatsiyasi va hamkorlik tajribasini o'rganishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: O'zbekiston, Rossiya, energetika tarixi, LUKOYL, gaz sanoati, investitsiya, hamkorlik, modernizatsiya, geosiyosiy aloqalar.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5I12Y2025N05>

O'zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishganidan so'ng mamlakatning iqtisodiy rivojlanish tamoyillari tubdan o'zgarib, energetika sohasi milliy iqtisodiyotning ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi. Ayniqsa, tabiiy gaz zaxiralari va ulardan samarali foydalanish strategiyasi O'zbekistonning ichki iqtisodiy barqarorligi hamda tashqi aloqalarining shakllanishida muhim omil sifatida namoyon bo'ldi. Bu jarayonda xalqaro energetik hamkorlik, xususan Rossiya Federatsiyasi bilan o'zaro aloqalar yangi mazmun kasb etdi.

Rossiya O'zbekistonning eng yirik iqtisodiy hamkorlaridan biri bo'lib, energetika sohasi ikki davlat o'rtasidagi aloqalarning tarixiy asosiy bo'g'inini tashkil etadi. Mustaqillikdan keyingi davrda energetika sohasiga chet el sarmoyalarini jalb etish siyosati natijasida Rossyaning LUKOYL kompaniyasi O'zbekiston gaz sanoatida faoliyat yuritayotgan eng yirik investorlar

qatoriga kirdi. LUKOYLning “Kandim–Xauzak–Shodi” va “Gissar” kabi loyihalarda ishtiroki nafaqat sanoat modernizatsiyasini jadallashtirdi, balki ikki davlat oʻrtasidagi iqtisodiy-geosiyosiy aloqalarni mustahkamladi[1, B.62].

Mazkur mavzuning dolzarbligi shundaki, Oʻzbekiston–Rossiya energetik hamkorligi oʻzida iqtisodiy integratsiya, geosiyosiy manfaatlar, texnologik taraqqiyot va hududiy rivojlanish jarayonlarini mujassam etadi. Aynan LUKOYL misolida bu hamkorlikning tarixiy shakllanishi, rivojlanish bosqichlari hamda milliy iqtisodiyotga taʼsirini tahlil qilish bugungi kunda nafaqat tarixiy, balki strategik ahamiyatga ega.

Shu bois ushbu ishda Oʻzbekiston va Rossiya oʻrtasidagi energetik aloqalar tarixini LUKOYL kompaniyasi faoliyati misolida oʻrganish, hamkorlikning asosiy bosqichlarini tahlil qilish va uning milliy iqtisodiyot hamda mintaqaviy siyosatga taʼsirini yoritish maqsad qilib olinadi.

LUKOYL kompaniyasi neft sanoatida nafaqat Rossiyada, balki, jahondagi yetakchi kompaniyalardan biri hisoblanadi. Kompaniya tomonidan 2006-yilda respublikaga 150 million dollar sarmoya kiritgan boʻlsa, 2007 yili bu koʻrsatkich ikki barobarga oshib, 300 million dollarga etadi. Ishlab chiqarishni taqsimlash ikki davlat oʻrtasida 50/50 edi. YAʼni davlat olingan mahsulotning 50% olish huquqiga ega edi. Kompaniya Buxoro-Xiva neft-gaz mintaqasida va Qandim konlar guruhida joylashgan Dengizkoʻl konining Xauzak va Shodi uchastkalarini oʻzlashtiradi. Qandim koni qariyb qirq yildan beri mavjud boʻlsada, ammo uni oʻzlashtirish ancha qiyin va qimmat edi. Kompaniya konni oʻzlashtirish, burgʻulash va foydalanishga topshirish majburiyatini oladi. “LUKOYL” Oʻzbekistonda qazib olinadigan umumiy gazning beshdan bir qismini ishlab chiqarishda ishtirok etdi[2, B.88].

2005-yil 8-sentyabrda Toshkentda “Oʻzbekneftgaz” NHK, “LUKOYL Overseas Holding Ltd.”, Koreya milliy neft korporatsiyasi (KNOC), Xitoy milliy neft kompaniyasi (CNPC) va Petronas Caligari Overseas (Malayziya) oʻrtasida investorlar konsorsiumini tashkil etish toʻgʻrisida bitim imzolandi. Konsorsium Oʻzbekiston Respublikasi bilan Orol dengizining Oʻzbekiston qismidagi neft va gaz konlarini geologiya-qidiruv va oʻzlashtirish uchun mahsulot taqsimoti toʻgʻrisidagi bitimni tayyorlash boʻyicha muzokaralar olib bordi. Konsorsiumning har bir aʼzosi ishlab chiqarishda teng ulushga ega edi.

2005-2006-yillarda LUKOYL tomonidan shartnoma hududining ekologik auditi doirasida keng koʻlamli tadbirlar oʻtkazildi. Oʻzbekiston davlat ekologik ekspertizasining ijobiy xulosalari olindi. Kompaniyaning barcha neft va gaz operatsiyalari doimiy ravishda atrof-muhit monitoringi bilan birga olib boriladi. Kompaniya xodimlari ehtimoliy jabrlanganlarga birinchi yordam koʻrsatish qoidalariga oʻrgatilgan. Boshqa narsalar qatorida, kompaniyaning strategik maqsadlariga xavfsiz mehnat sharoitlarini taʼminlash va uning xodimlari, shuningdek, shartnoma hududida yashovchi aholi salomatligini muhofaza qilish, atrof-muhitni muhofaza qilish kirdi. “LUKOYL” xayriya kompaniyasi Oʻzbekiston neft va gaz sanoati faxriylariga yordam koʻrsatdi, shahardagi kasalxonaga tibbiy asbob-uskunalar sotib oldi. Gazli Oʻzbekiston Bolalar sportini rivojlantirish jamgʻarmasi va “Ekosan” jamgʻarmasiga mablagʻ oʻtkazdi, Oʻzbekistondagi maktablar va mehribonlik uylari uchun bolalar adabiyoti sotib oldi, Navoiy Davlat akademik katta teatrida ikkita opera spektaklini qoʻyishga homiylik qildi [3, B.101].

“Qandim Xauzak Shodi-Qoʻngʻirot” loyihasi doirasida 180 ta yangi qazib olish qudugʻini burgʻulash, bir yarim ming kilometrdan ortiq quvur liniyasi qurish rejalashtirilgan. Konlar loyiha quvvatiga yetganda, gaz qazib olishning maksimal hajmi yiliga 10 milliard kub metrdan

oshishi belgilandi. Mega-loyiha LUKOYL Overseas kompaniyasining O'zbekistonda faoliyatini rivojlantirish va kengaytirish bo'yicha keng qamrovli rejalar mavjud edi. "LUKOYL Overseas" mamlakatimizdagi eng yirik investitsiya loyihasini amalga oshirish bilan bir vaqtda tubdan yangi "Orol" loyihasi ustida ish boshladi va bu katta istiqbolga ega bo'ldi. Ushbu loyiha bo'yicha PSA 2006-yil 30-avgustda imzolangan va u 2007-yil 30-yanvarda kuchga kirdi. Bitim tomonlari O'zbekiston Respublikasi va "LUKOYL Overseas Uzbekistan Ltd.", "O'zbekneftgaz" Milliy xolding kompaniyasi, Petronas Carigali Overseas (Malayziya) va Koreyaning NOPCN (NOPCNRep) kompaniyalaridan iborat investorlar konsorsiumi hisoblanadi. PSA Orol dengizining O'zbekiston qismida yangi ochilgan uglevodorod konlarini keyinchalik o'zlashtirish bilan geologik qidiruv ishlarini olib borishni nazarda tutdi. Geologik qidiruv ishlari ikki bosqichda amalga oshirildi. 2007-yil sentyabr oyida loyiha operatori Aral Sea Operating Company ishlarining birinchi bosqichini, jumladan 2300 chiziqli kilometr uzunlikdagi seysmik qidiruv ishlarini va ikkita qidiruv qudug'ini burg'ulashni boshladi. Ushbu bosqichning davomiyligi uch yil bo'lishi nazarda tutildi.

2008-yil 7-martda LUKOYL Overseas "Soyuzneftegaz" davlatlararo neft kompaniyasi bilan Lid SNG xoldinglarining 100 foizini sotib olish bo'yicha bitim tuzdi. Bitim taxminan 580 million AQSH dollarini tashkil etdi. PSA 2007-yil 23-yanvarda imzolangan va o'sha yilning 23 aprelida kuchga kirdi. Bitim taraflari O'zbekiston Respublikasi va "Soyuzneftegaz Vostok Limited" kompaniyasidir. Etti konlar janubi-g'arbiy Hisorning shartnomaviy hududida, taxminan ikki ming kvadrat kilometr maydonda (Qashqadaryo viloyatining Dehqonobod tumani, Hisor tog' tizmasi bo'g'imlari) dengiz sathidan 1400 metr balandlikda joylashgan: gaz kondensat konlari "Jarquduq-Yangi Qizilcha", "Atashamara", "Atashbo'lim", "Gummar", "Janubiy Qizilbayroq" neft va gaz kondensati va "Qo'shquduq" neft (sanoatda neft qazib olish oxirgi ikkitasida amalga oshiriladi). PSA geologiya-qidiruv ishlarini, shu jumladan Markaziy Ustyurtning Qoraumbet va Shumanay investitsiya bloklarida (Qoraqalpog'iston Respublikasi) qidiruv va baholash ishlarini hamda janubi-g'arbiy G'izoda kontrakt hududini qo'shimcha razvedka qilishni nazarda tutadi[4, B.17].

2008-yili LUKOYLning O'zbekistondagi vakolatxonasida 100 dan ortiq xodim ishladi. Ularning ko'pchiligi xorijda malaka oshirgan. Ularning u yerda to'plagan barcha xalqaro tajribasi esa O'zbekiston neft va gaz sanoatini rivojlantirishga yo'naltirildi. LUKOYL kompaniyasining O'zbekistondagi xodimlarining 90 foizini respublika fuqarolari tashkil etdi. Kompaniya Gubkin universitetining Toshkent filiali hamda Buxoro va Toshkentdagi ikkita texnika kollejida o'z loyihalari uchun mutaxassislar tayyorlashni yo'lga qo'yish bo'yicha tadbirlar olib bordi. "LUKOYL" O'zbekistonga kadrlar tayyorlash uchun ishonchli platforma sifatida qaradi. Kompaniya bu yerda O'zbekistonda mutaxassislar tayyorlash orqali boshqa mamlakatlarda loyihalarni amalga oshirish imkonini beruvchi maktab tashkil etish ishlarini olib bordi.

Ma'lumki, "LUKOYL" tadqiqot yillarida O'zbekiston bozorida faol ishladi. Toshkent shahrida kompaniyaning vakolatxonasi ochildi, sho'ba korxonasi tashkil etildi Qandim-Xouzak-Shodi-Qo'ng'iro't mega — loyihasini amalga oshiruvchi "LUKOYL Overseas Uzbekistan Ltd" Milliy xolding kompaniyasi bilan imzolangan "O'ZBEKNEFTEGAZ" mahsulot taqsimoti to'g'risidagi bitim (PSA) shartlariga muvofiq uning amal qilish muddati 35 yil. Bu yerga kiritiladigan investitsiyalar hajmi uch milliard AQSH dollaridan oshdi. Kompaniya O'zbekistonda sheriklik asosida 2007-yilda sezilarli sof foyda oldi. Shu yili qo'shma loyiha

asosida Dengizko'l ko'li yaqinida joylashgan Xouzak gaz koni tijorat maqsadlarida foydalanishga topshirildi. Hududda qisqa muddatda seysmik qidiruv ishlari olib borildi, quduqlar qazildi, uchastka o'zlashtirildi, elektr uzatish liniyasi va avtomobil yo'li qurildi. Tegishli tenderda g'olib chiqqan Xitoyning TU HA kompaniyasi burg'ulash ishlari bo'yicha pudratchi bo'ldi. Xauzakda jami 37 ta qazish qudug'i qaziladi. "LUKOYL Overseas" va "O'ZBEKNEFTGAZ" kompaniyalari doimiy ravishda Xouzak uchastkasidan Dengizko'l-Muborak quvuriga gaz yetkazib berdi. 2008-yili konda 15 ta qazib olish qudug'i faoliyat ko'rsatdi. Dastlabki gaz tozalash qurilmasini ishga tushirishda Muborak gazni qayta ishlash zavodi quvvatidan foydalanildi[5, B.86].

Xouzak gaz koni xodimlari O'zbekiston va Rossiyadagi kasbiy o'quv markazlarida tegishli malaka oshirishdan o'tgan edi. Umuman olganda, "Qandim-Xouzak-Shodi-Qo'ng'iro't" loyihasi doirasida 180 ta yangi qazib olish qudug'ini burg'ulash, bir yarim ming kilometrdan ortiq quvur liniyasi qurish rejalashtirildi. Konlar loyiha quvvatiga yetganda, gaz qazib olishning maksimal hajmi yiliga 10 milliard kub metrdan oshirish rejalashtirildi.

Qandim konlar guruhida yiliga 8 milliard kub metr gaz ishlab chiqarish quvvatiga ega zamonaviy gaz-kimyo majmuasini qurish rejalashtirildi.

"LUKOYL" Qandim-Xouzak-Shodi-Qo'ng'iro't yo'nalishidan tashqari eng yirik va prinsipial yangi loyiha Orol dengizining O'zbekiston qismida uglevodorod konlarini qidirish va o'zlashtirish bo'yicha izlanish olib borildi.

2006-yil 30-sentyabrda Orolbo'yida neft va gaz bo'yicha geologiya-qidiruv ishlarini olib borish loyihasi ishga tushirildi. Uni amalga oshirish uchun xalqaro investorlar konsorsiumi tuzildi.

"Lukoyl" O'zbekistonda loyihalarni amalga oshirish uchun 2008-yilga qadar 500 million AQSH dollari miqdorida sarmoya kiritdi. Umuman olganda, 2015-yilga qadar investitsiyalar hajmini 5,5 milliard AQSH dollariga yetkazish rejalashtirildi.

2008-yilning aprel oyida Toshkentda "LUKOYL" (Rossiya) kompaniyasi direktorlar kengashining tashrif yig'ilishi bo'lib o'tdi. Unda O'zbekistonning vazirlik va idoralari va "O'zbekiston bekartning milliy xolding" kompaniyasi rahbarlari ishtirok etishdi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning "Lukoyl" kompaniyasi direktorlar kengashining Toshkent shahrida bo'lib o'tgan yig'ilishi ishtirokchilariga yo'llagan tabrigi O'zbekiston Respublikasi Bosh vazirining o'rinbosari E.Shoismatov tomonidan o'qib eshittirildi. O'zbekiston neft va gaz ishlab chiqaruvchilari o'rtasidagi hamkorlik salohiyati bir xil darajada ulkan va bu muvaffaqiyatli shovqin uchun muhim omil. Aytish mumkinki, kompaniya 2007-yilda sezilarli sof foyda oldi. O'sish esa O'zbekistondagi muvaffaqiyatli loyihalar tufayli erishildi. Ma'lumki, "Lukoyl" so'nggi yillarda O'zbekiston bozorida faol ishlamoqda. Toshkent shahrida kompaniyaning vakolatxonasi ochildi, sho'ba korxonasi tashkil etildi Qandim-Xauzak-Shodi-Qo'ng'iro't mega — loyihasini amalga oshiruvchi "Lukoyl Overseas Uzbekistan Ltd" Milliy xolding kompaniyasi bilan imzolangan. "O'z Bekneftegaz " mahsulot taqsimoti to'g'risidagi bitim (PSA) shartlariga muvofiq, uning amal qilish muddati 35 yil. Bu yerga kiritiladigan investitsiyalar hajmi uch milliard AQSH dollaridan oshdi Qo'shma loyihaning ko'zga ko'ringan natijalariga erishildi: 2007-yili Xauzak gaz koni tijorat maqsadlarida foydalanishga topshirildi. Dengizko'l ko'lining deyarli sohilida joylashgan. Bu yerda qisqa muddatda seysmik qidiruv ishlari olib borildi, qazib olish quduqlari qazildi, uchastka o'zlashtirildi, elektr uzatish liniyasi qurildi, avtomobil yo'li qurilmoqda. Tegishli tenderda g'olib chiqqan Xitoyning TU HA

kompaniyasi burg'ulash ishlari bo'yicha pudratchi hisoblanadi. Xauzakda jami 37 ta qazish qudug'i qazish ishlari boshlandi. "Lukoil Overseas" va "O'zbekneftgaz" kompaniyalari doimiy ravishda Xauzak uchastkasidan Dengizko'l-Muborak quvuriga gaz yetkazib berdi. Mazkur davrda konda 15 ta qazib olish qudug'i ishladi, yil oxiriga qadar ularning soni 23 taga yetkazildi. Dastlabki gaz tozalash qurilmasi ishga tushirildi. Muborak gazni qayta ishlash zavodi quvvatidan foydalanildi. Barcha jihozlar zaruriy sinovdan, ishga tushirish va sinovdan o'tgan holda normal rejimda ishladi. Soha xodimlari to'liq ta'minlangan, muhandis-texnik xodimlar O'zbekiston va Rossiyadagi kasbiy o'quv markazlarida tegishli malaka oshirishdan o'tdi. Umuman olganda, "Qandim-Xauzak-Shodi-Qo'ng'iro't" loyihasi doirasida 180 ta yangi qazib olish qudug'ini burg'ulash, bir yarim ming kilometrdan ortiq quvur liniyasi qurish rejalashtirildi. Konlar loyiha quvvatiga yetganda, gaz qazib olishning maksimal hajmi yiliga 10 milliard kub metrdan oshadi. Qandim konlar guruhida yiliga 8 milliard kub metr gaz ishlab chiqarish quvvatiga ega zamonaviy gaz-kimyo majmuasini qurish rejalashtirilgan bo'lib, uning birinchi bosqichi 2011-yilda ishga tushirilishi rejalashtirildi [6, B.25].

"Lukoil" Qandim-Xauzak-Shodi-Qo'ng'iro't yo'nalishidan tashqari eng yirik va prinsipial yangi loyiha — Orolni amalga oshirishda ishtirok etmoqda. Bu Orol dengizining O'zbekiston qismidagi PSA shartlarida uglevodorod konlarini qidirish va o'zlashtirishdir.

2006-yil 30-sentyabrda Orolbo'yida neft va gaz bo'yicha geologiya-qidiruv ishlarini olib borish loyihasi ishga tushirildi. Uni amalga oshirish uchun xalqaro investorlar konsorsiumi tuzildi. Mazkur davrga qadar "Lukoil" O'zbekistonda loyihalarni amalga oshirish uchun 500 million AQSH dollari miqdorida sarmoya kiritgan. Umuman olganda, 2015-yilga qadar investitsiyalar hajmini 5,5 milliard AQSH dollariga yetkazish rejalashtirilgan.

O'zbekiston va Rossiya o'rtasidagi energetik hamkorlik ikki davlat munosabatlarining eng muhim yo'nalishlaridan birini tashkil etib, ularning iqtisodiy va geosiyosiy manfaatlari bilan chambarchas bog'langan. Mustaqillikdan keyingi davrda O'zbekiston energetika sohasini modernizatsiya qilish, chet el investitsiyalarini jalb etish va sanoat infratuzilmasini rivojlantirishni ustuvor vazifa sifatida belgiladi. Shu jarayonda Rossiyaning LUKOYL kompaniyasi mamlakat gaz sanoatiga kirib kelgan eng yirik va muvaffaqiyatli strategik hamkorlardan biri bo'lib shakllandi.

LUKOYLning O'zbekistondagi faoliyati nafaqat texnologiyalar transferi va yirik gaz konlarining o'zlashtirilishi bilan ahamiyatli, balki hududlarni iqtisodiy rivojlantirish, yangi ish o'rinlari yaratish va eksport salohiyatini oshirish jarayonlariga katta ta'sir ko'rsatdi. Bu kompaniyaning "Qandim-Xauzak-Shodi" va "Gissar" loyihalaridagi ishtiroki O'zbekiston energetika tarixida tub o'zgarishlarga sabab bo'lib, mamlakatning xalqaro energetik bozoridagi mavqeyini mustahkamladi.

Shuningdek, LUKOYL misolida O'zbekiston–Rossiya energetik aloqalarining izchil rivojlanishi ikki tomonlama iqtisodiy hamkorlikning yanada kengayishiga, mintaqaviy geosiyosiy barqarorlik va iqtisodiy integratsiya jarayonlariga ijobiy ta'sir ko'rsatgani kuzatiladi. Bu jarayonlar O'zbekistonning modernizatsiya va diversifikatsiya yo'lidagi strategik maqsadlariga mos keladi.

Umuman olganda, O'zbekiston–Rossiya energetik hamkorligi tarixi LUKOYL faoliyati orqali milliy iqtisodiyotning rivojlanish bosqichlarini, xalqaro hamkorlikning shakllanish yo'nalishlarini va energetika sanoatining zamonaviy taraqqiyot jarayonlarini o'zida mujassam

etadi. Ushbu tajriba kelajakdagi energetik loyihalar, investitsion siyosat va strategik hamkorlik uchun muhim asos bo'lib xizmat qiladi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – Toshkent: O'zbekiston, 2016. - 56 b.
2. "Kechki Toshkent", 2008 yil, 25 aprel.
3. Nikolayev V. Qulay investitsion iqlim – muvaffaqiyatli hamkorlik omili // "Vecherniy Tashkent", 2008 god, 25 aprel.
4. Aipova J. LUKOYL: O'zbekistondagi loyihalarga muvofiq // Sharq haqiqati , 2008 yil, 29 aprel .
5. 4. Soliq va bojxona yangiliklari , 2006 yil, 23 may
6. 5. Podbolotov A. Respublikaning gaz potentsiyali katta // O'zbekiston yangiliklari, 2007 yil, 19 yanvar.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 12 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).